

VŠICHNI O NĚM MLUVÍ

Mk 15,33-49

kázání ze soboty 16. 2. 2013 - br. Pavlík Martin

Markovo evangelium je stručné, krátké, a tak ani kázání na jeho text by nemělo být příliš zdouhavé :-). Všimli jste si, že i na tomto poměrně malém prostoru vystupuje Ježíš ve dvou zcela různých podobách? Podívejme se krátce na úvod (konkrétně na 1. kapitolu) a pak závěr tohoto evangelia, abychom zjistili, v čem tato rozdílnost spočívá, a přemýšlejme nad tím, jaký obraz o Ježíši z Nazareta představuje evangelista Marek na těchto dvou klíčových místech.

Naše výchozí otázka bude možná jiná než ty, s jakými jsme zvyklí číst tyto texty obvykle. V průběhu celého textu se totiž budeme ptát slovy: „Kdo o něm, (myšleno o Ježíši) mluví?“.

Prolog evangelia začíná odkazem na židovská Písma. Starozákonní proroctví spojuje Marek s příběhem Ježíšovým a dává tím najevo, že počátek Ježíšova příběhu má svůj původ, své kořeny, a to ve SZ, bez kterého nelze Ježíšovu příběhu rozumět. Nejprve je tedy náš pohled upřímen do minulosti k dávným slovům proroků a můžeme říci, že tím prvním, kdo mluví/vypovídá o Ježíši, je samotný **SZ**.

V následujících verších zaznívají slova Jana Křtitele, která soustřeďují pozornost na někoho jiného. Upozorňují, že přichází někdo mocnější než je on sám. Tím druhým, kdo tedy mluví o Ježíši, je **Jan Křtitel**. Jestliže jsme řekli, že o Ježíši promluvil nejprve SZ – Proroci, samotným Ježíšem je Jan Křtitel považován a označen na jiném místě za poslední a největší postavu v řadě proroků. O Ježíši mluví nejprve proroci a pak – Ježíšovými slovy – ‘víc než prorok’.

V první kapitole Markova evangelia pokračujeme dále a ihned po Ježíšově křtu se rozevírají nebesa, ze kterých se ozývá hlas. Čtenáři je jasné, o jaký hlas se jednalo. Je to hlas, který dal veřejně najevo, kým Ježíš je. A tak dalším, kdo v úvodu evangelia významně promluví o Ježíši, je sám Hospodin – o Ježíši mluví **rozevřená nebesa**.

Hned v zápětí je Ježíš vyveden Duchem na poušť a čteme, že byl pokoušen. Podle Mat. ev. Ježíši satan přímo říká: „*Jsi-li Syn Boží, řekni, ať z těchto kamenů jsou chleby... Jsi-li Syn Boží, vrhni se dolů...*“. „Jsi-li Syn Boží“ – jako by říkal, pokud platí to, co zaznělo z nebes, pokud jsi opravdu Boží Syn, udělej to a to. „Jsi-li Syn Boží“ – **satan** volí zvláštní taktiku a zpochybňuje to, co zaznělo veřejně, viditelně a slyšitelně – podobně jako na prvních stránkách Bible. Zpochybňuje identitu Ježíše jakožto Božího Syna, ale vlastně o NĚm mluví také. Mluví o NĚm jako o Synu Božím, který ale svou identitu musí dokázat, prokázat vlastními činy.

Pokud dále sledujeme, kdo o Ježíši mluví v první kapitole, narážíme na slova nečistého ducha, který Ježíši říká: „Vím, kdo jsi. Jsi Svatý Boží“. Ježíš mu pohrozí, posedlý je zbaven **nečistého ducha** a ve 27. verši zaznějí závažná slova – závažná proto, že zachycují reakci všech, všech těch, kteří byli svědky této události. „*Všichni užasli a jeden druhého se ptali: Co to je?*“. Mluví o NĚm **všichni**. Ježíšův skutek, Ježíšova slova je nenechávají pouze stát a přihlížet. Jeden druhého se ptají a mluví o NĚm.

Verš 28. pak završí tyto události slovy o tom, že pověst o Ježíši se rychle roznesla po celé galilejské zemi.

Jaký je tedy obraz první kapitoly Markova evangelia o Ježíši z Nazareta? Sám pro sebe jsem si tento oddíl nazval slovy: „mluví o NĚm všichni“. Sledovali jsme, jak o NĚm mluví Starý zákon, proroci, jak o NĚm mluví Jan Křtitel, rozevřená nebesa, satan i nečistý duch a nakonec všichni. Mluví o NĚm všichni a zdá se, že evangelista Marek tuto informaci pokládá za klíčovou. Dokládá ji totiž v průběhu prvních kapitol na mnoha místech. Marek ukazuje Ježíše, na kterého se tlačí zástupy, davy lidí. Ježíš, kterého všichni hledají; Ježíš, ke kterému přicházejí všichni a odevšud; Ježíš, který uzdravuje všechny; Ježíš, nad kterým všichni žasnou ... takový je obraz Ježíše. Všichni o NĚm mluví. A možná ke zvýraznění celé této situace je v závěru první kapitoly zmíněn i malomocný člověk, který poté, co je Ježíšem uzdraven, o svém zázračném uzdravení a o NĚm „mnoho vyprávěl a rozhlašoval“. A to i přesto, že mu to Ježíš v předchozím verši přímo zakázal. Možná až ironicky vyznívají pak Markova slova: On (malomocný) odešel a mnoho o tom vyprávěl a rozhlašoval – česky řečeno: vytroubil to všude. Jakoby toho nebyl schopen, jakoby nebyl schopen mlčet. Všichni o NĚm mluví – takový je první obraz.

Evangelista Marek by v této chvíli mohl svá slova ukončit a nechat Ježíše dále vystupovat jako toho, který dělá zázraky, káže, uzdravuje, učí, nad kterým všichni žasnou, a kterého všichni následují. V průběhu Markova evangelia se ale něco zásadní mění. Ježíš už nevystupuje předně jako ten, který uzdravuje, který léčí všechny nemoci a naplňuje všechny fyzické potřeby. Od těch fyzických přechází spíše k potřebám duchovním, začíná mluvit o své budoucnosti, utrpení, a počet lidí tlačících se na Ježíše se zmenšuje, mění.

Největší zlom pak nastává v závěru evangelia. Ve 14. kap. známe Ježíšova slova o tom, že ho všichni zradí, a možná ještě lépe známe hrdinská slova Petrova: I kdyby všichni odpadli, já ne. Všimli jste si ale té poslední věty ve verši 31? *Tak mluvili všichni.* Zdá se, že Petrova slova zastupují výpověď všech učedníků – i kdyby všichni odpadli, my ne; i kdyby všichni zradili, my ne. Jako by říkali: Pane, až se nás budou ptát na tebe, budeme se k tobě hlásit, budeme o Tobě mluvit. I kdyby všichni, my ne.

Jaký je výsledek? Jaký obraz o Ježíši představuje závěr Markova evangelia? Opět jsem si tento oddíl nazval svými slovy jako: „Všichni o NĚm mlčí“. A nemluví dokonce ani s ním – Ježíš učedníky několikrát vyzývá, aby s ním mluvili, aby se s ním modlili, aby bděli. Jaká je jejich reakce? Spí, zavírají se jim oči a neví, co by mu odpověděli, čtete. Nevěděli, co by mu odpověděli. Nemluví ani s ním a nemluví ani o něm. Zanedlouho se někteří ptají Petra (toho, který před chvílí zastupoval všechny) – nejsi ten, který byl s tím Nazaretským Ježíšem? A my víme, jak zněla jeho odpověď. *Neznám toho člověka, o němž mluvíte.* Všimněte si Petrovy odpovědi – neznám toho člověka, o němž mluvíte – vy, já ne. Jaký je tedy druhý – naprosto odlišný – obraz? Všichni o NĚm mlčí.

Na začátku o NĚm mluvili všichni, v závěru zazní: Všichni ho opustili a utekli. A tak Ježíš, který byl zpočátku obklopen zástupy lidí, kráčí v průběhu evangelia svou cestou doprovázen čím dále méně lidmi. To, že Ježíše opustili davy lidí, které přitahoval jako kouzelník, zázračný rabín nebo jako ten, který umí nasycit tisíce lidí – to nás

nepřekvapuje a možná jsme to očekávali. Nás ale zajímají hlavně učedníci – Ježíšovi blízcí. Ti, kteří kvůli Ježíši zanechali své rodiny, domovy, ti, kteří Ježíše doprovázeli všude, kam chodil, kteří mu naslouchali a kteří prohlašovali, že ho neopustí. To jsme přece i my dnes, v nich se vidíme a s nimi se v textu identifikujeme. Jak se zachovali tito? Spí, bojí se a zapírají. A bojí se opravdu všichni! Ježíšovi blízcí. Markovo evangelium totiž podle nejstarších rukopisů končí slovy o ženách, které nikomu nic neřekly, neboť se bály. Zdá se, že v kontextu Markova ev. selhání těchto žen v jistém smyslu odpovídá selhání učedníků (mužů), které jsme sledovali předchvůli. Všichni mlčí. Když Ježíš nejprve chtěl, aby o něm nikde nemluvili, mluvili o něm všichni a mnoho. Když ale chtěl, aby mluvili s ním a o něm, nemluvili a zůstali mlčet. A tak je to mnohdy i s námi. I v životech nás křesťanů docházíme někdy do momentů, kdy si – spolu s Petrem – uvědomujeme, že o Něm neumíme mluvit a možná o Něm nemluvíme tehdy, když o Něm máme mluvit. Ježíš, který byl zpočátku obklopen zástupy lidí, visí na kříži osamělý. A možná bychom mohli říci, že to lidské mlčení je znásobeno i mlčením Božím – v tomto rozhodném okamžiku mlčí i sám Bůh. Na začátku o Něm promluvil a z nebes zazněl hlas, ale teď? Bůh mlčí a mlčí také lidé.

I přesto se zde objeví jeden člověk, který do celého kontextu vůbec neseď, protože promluví. Víte, kdo jediný svými slovy prolomí tuto chvíli mlčení? V 15. kap. ve 39. verši čteme: „*A když uviděl setník, který stál před ním, že takto skonal, řekl: Ten člověk byl opravdu Syn Boží*“. Není to ironie? Člověk, který jako jediný správně rozpozná Ježíšovu pravou totožnost Syna Božího, je v Markově vyprávění pohanský římský voják. Zaráží nás nejen kdo to je, ale také kdo to není – není ten Ježíšův blízký učedník, který ho všude následoval, a není ani ten, který prohlásil, že ho nikdy nezapře. Markovo evangelium nás ve svém závěru zaráží. Ukazuje totiž selhání Ježíšových blízkých – ukazuje naše selhání a nechává promluvit člověka, který podle nás, o Kristu mluvit neumí. Známe i ve svém okolí lidi, o kterých si myslíme, že o Bohu mluvit neumí? Markovo evangelium také ukazuje, že víra není závislá na našich slovech a vzniká tam, kde ji nikdo nečeká. Proto dnes zazněl také text o Jonášovi – o proroku, který řekl Ninivským jednu větu, pár slov a navíc o vyvrácení jejich města. A jejich reakce? Ninivští uvěřili. V Ninive víru nikdo nečekal – ani Boží prorok. A náš dnešní text končí stejně – zázrakem víry tam, kde by nikdo žádnou víru nečekal. Evagelista Marek mě učí, že víra není závislá na mých slovech, ale na Božích činech. Učí mě, že víra vzniká tam, kde ji nečekám a učí mě naslouchat těm, o kterých si myslím, že o Bohu mluvit neumí. Protože právě z jejich úst mohou zaznít opravdová slova vyznání.

AMEN

Náš Pane, uvědomujeme si, že naše víra není závislá na našich slibech ani na našich slovech, ale na Tvých činech a na Tvém slově. Nauč nás naslouchat lidem, o kterých pochybujeme, o kterých si myslíme, že neumí to, co my. Vyznáváme, že o Tobě neumíme mluvit, že často o Tobě nemluvíme tehdy, když o Tobě máme mluvit. Děkuje, že nás i přesto k tomu vyzýváš. Pane, chceme mluvit o tom, že jsme v našich životech objevili někoho, kdo nás přesahuje. Chceme mluvit o Tobě Pane. A nejen mluvit. AMEN